

Tehillim-Psalms for the Ages (Chapter 23)

10/9/13

Rabbi Shmuel Silber

1. תהלים פרק כד

א לְדוֹד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאֶתָהּ תִּבְלֵ וַיִּשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל־יַמִּים יִסְדָּהּ וְעַל־נְהָרוֹת יִכּוֹנְנֶנָּה:
ג מִי־יַעֲלֶה בְהָר יְהוָה וּמִי־יָקוּם בְּמִקְוֵם קֹדֶשׁ: ד נְקִי כַפַּיִם וְכַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נִשְׂא לַשָּׂוֵא נַפְשִׁי וְלֹא
נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: ה יֵשֵׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה דוֹד הַרְשֵׁו [דִּרְשִׁיו] מִבְּקָשֵׁי פְנִיךָ
יַעֲקֹב סֵלָה: ז שְׂאוּ שְׁעָרִים | רְאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: ח מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה
עֲזִו וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים | רְאשֵׁיכֶם וְשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: י מִי
הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

1. Of David, a song. The land and the fullness thereof are the Lord's; the world and those who dwell therein. 2. For He founded it upon seas and established it upon rivers. 3. Who will ascend upon the Lord's mount and who will stand in His Holy place? 4. He who has clean hands and a pure heart, who has not taken My name in vain and has not sworn deceitfully. 5. He shall receive a blessing from the Lord and charity from the God of his salvation. 6. This is the generation of those who seek Him, who seek Your presence-Jacob, forever. 7. [You] gates, lift your heads and be uplifted, [you] everlasting portals, so that the King of Glory may enter. 8. Who is this King of Glory? The Lord, Who is strong and mighty, the Lord Who is a mighty warrior. 9. [You] gates, lift your heads and lift up, [you] everlasting portals, so that the King of Glory may enter. 10. Who is this King of Glory? The Lord of Hosts-He is the King of Glory forever.

2. The Hirsch Psalms: Chapter 24 Verse 1

PSALM XXIV

V. 1. לודד מזמור. This is one of the few psalms which begin with the superscription לודד מזמור instead of מזמור לודד. According to our sages, the title phrase לודד מזמור shows that, when David wrote this particular psalm, he did not do so for the purpose of raising his downcast spirit to exaltation on the wings of his song. Instead, this superscription indicates a situation in which David was already filled with inspiration before and employed the medium of song only to express this Divinely-sent enthusiasm. The few verses of this brief psalm contain the most profound truths that any mortal lips were ever privileged to utter concerning the ways of God in the history of man.

3. רש"י תהלים פרק כג

(ח) מזמור לדוד - אמרו רבותינו כל מקום שנאמר מזמור לדוד מנגן ואח"כ שורה עליו שכינה מזמור להביא רוח הקודש לדוד, וכל שנאמר לו לדוד מזמור שרתה עליו שכינה ואח"כ אמר שירה:

4. תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל עמוד ב

ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר +מלכים ב' ג+ ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'.

5. רד"ק תהלים פרק כד פסוק א

(א) לדוד מזמור. זה המזמור חיברו דוד שיאמרו אותו כשיכניסו הארון לבית קודש הקדשים. והיה זה אחר שהעלה עולה בהר המוריה ונגלה אליו המקום וידע כי שם יהיה בית ה', כמו שכתוב בדברי הימים (א כב, א). ואמר: לה' הארץ ומלוואה תבל וישבי בה, ואף על פי שכל הארץ היא לה', זה ההר נקרא הר ה' ומקום קדשו, כי הוא מקום קדשו באמת כי הוא מכוון כנגד כסא הכבוד. והארץ היא כוללת כל הארץ, כמו (בראשית א, א) את השמים ואת הארץ. ותבל הוא מקומות הישוב. לפיכך אמר עם הארץ – ומלוואה, ועם תבל – וישבי בה:

6. שמואל ב פרק כד

(יח) ויבא גד אל דוד ביום ההוא ויאמר לו עלה הקם ליקוק מזבח בגרן ארונה היבסי: (יט) ויעל דוד כדבר גד כאשר צוה יקוק: (כ) וישקף ארונה וירא את המלך ואת עבדיו עברים עליו ויצא ארונה וישתחו למלך אפיו ארצה: (כא) ויאמר ארונה מדוע בא אדני המלך אל עבדו ויאמר דוד לקנות מעמך את הגרן לבנות מזבח ליקוק ותעצר המגפה מעל העם: (כב) ויאמר ארונה אל דוד יקח ויעל אדני המלך הטוב בעיניו ראה הבקר לעלה והמרגים וכלי הבקר לעצים: (כג) הכל נתן ארונה המלך למלך ויאמר ארונה אל המלך יקוק אלהיך ירצך: (כד) ויאמר המלך אל ארונה לא כי קנו אקנה מאותך במחיר ולא אעלה ליקוק אלהי עלות חנם ויקן דוד את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים: (כה) ויבן שם דוד מזבח ליקוק ויעל עלות ושלמים ויעתר יקוק לארץ ותעצר המגפה מעל ישראל:

18. And Gad came to David on that day, and said to him, "Go up to erect an altar to the Lord in the threshing-floor of Aravnah the Jebusite." 19. And David went up according to the word of Gad, as the Lord had commanded. 20. And Aravnah looked afar and he saw the king and his servants passing on towards him: and Aravnah went out and he bowed down to the king with his face to the ground. 21. And Aravnah said, "Why has the lord my king come to his servant?" And David said, "To acquire from you the threshing-floor, in order to build an altar to the Lord, that the plague be stayed from the people." 22. And Aravnah said to David, "Let my lord the king take and offer up what seems good in his eyes; behold the oxen for the burnt-offering and the threshing tools, and the [wooden] tools of the oxen for [fire] wood." 23. All this Aravnah the king gave to the king. And Aravnah said to the king, "May the Lord your God accept you." 24. And the king said to Aravnah, "No; for I will only buy it from you at a price; so that I will not offer to the Lord my God burnt-offerings [which I had received] for nothing." And David bought the threshing-floor and the oxen for fifty shekels of silver. 25. And David built there an altar to the Lord, and he offered up burnt-offerings and peace offerings. And the Lord was entreated for the land, and the plague was stayed from Israel.

Approach #1:

7. מלבי"ם תהלים פרק כד פסוק א

(א) לדוד מזמור, קבלו חז"ל שמזמור זה נתקן לאמרו בעת הכנסת הארון לבית קה"ק, יצייר בו נשגבות, שאחרי ראינו שייחד ה' את הארץ הזאת בהשגחתו המופלאה לכוננה וליסדה לארץ נושבת, הסברא נותנת שיש לו אהבה ודבקות בה, וכמ"ש שמיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו נתאוה שיהיה לו דירה בתחתונים, אולם חטא הדורות הקודמים גרמו להפסיק הרבוק הזה עד שבאו האבות שהם התחילו לעלות בהר ה' ולהמשיך ההשגחה והשכינה אל הארץ, עד שאח"כ נצטרפו ביניהם והגיעו למדרגה שימצא דור שלם שכולם ראויים אל הענין האלהי עד שהתיחדה השכינה לשכון כבוד בתוכו בין כנפי הכרובים, וכבר אמרו חז"ל במדרשם, משל למלך שגזר שלא ירדו בני רומי לסוריא

ולא יעלו בני סוריא לרומי לימים בקש המלך לישא אשה מסוריא עמד ובטל את הגזרה, כך תחלה כתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם וכשבא ליתן תורה לעמו ישראל אמר מכאן ואילך יעלו תחתונים אל העליונים וירדו העליונים אל התחתונים ואני ארד תחלה שנאמר וירד ה' על הר סיני ואל משה אמר עלה אל ה', ר"ל שהגם שהיה מכוונת האלהי שיהיה חבור לעליונים עם התחתונים לא התקיים זה ע"י חטאי הדורות, וכאלו היה גזרה ע"כ שהשמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, עד שבאו השלמים האבות עד משה איש האלהים שהתחילו לעלות בהר ה' וירד ה' על הר סיני, וע"י התורה נמצאו דור דורשיו דור שלם ראויים אל הענין הגדול הזה ויעלו אל ה' משה ואהרן וזקני ישראל, ואח"כ נזדככו כל העם אל מעלות השלימות מאז ירד ה' לשכון כבוד בתוכם במשכן ואח"כ במקדש, וז"ש לה' הארץ ומלואה הוא כלל כדור הארץ, וגם תכל וישובי בה הוא החלק המיושב, ומפרש נגד מ"ש לה' הארץ ומלואה.

Approach #2:

8. משנה מסכת אבות פרק ב משנה טז
הוא היה אומר לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה

9. פירוש מן על פרקי אבות (הרב מנחם נחום פרידמן זצ"ל משטעפינעשט)

(A) **במשנה י"ט** הוא היה אומר וכו' עד ודע שמתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא.

"לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין להבטל ממנה", כי בסופו יש אנשים שאינם עושים את הטוב, יען הם מתאמצים תמיד לעשות את הטוב יותר, כלומר, הם מתאמצים ומשתדלים לגמור את המלאכה כלה, ויען כבוד הדבר מהם, לכן הם אינם עושים מאומה, משל צרפתי אומר "הטוב יותר שונא את המוכי" וזאת באמת

(B) תארו לנו חז"ל ואמרו "המפסח הזה נכנס לבית המדרש וראה אותן עוסקים בתורה.

והוא אומר להן האיך אדם לומד תורה תחלה? אומרים לו, תחלה קורא במגילה ואח"כ בספר, ואח"כ בנביאים ואח"כ בכתובים, משהוא גומר את המקרא שונה את התלמוד ואח"כ באגדות, כיון ששומע כך, אומר בלבו אימתי אני אלמד כל זאת, וחזר מן השער, הוי "כשער לא יפתח פיהו" (מ"ר דברים פ"ה) המפסח הזה רוצה דוקא ללמד כל התורה כלה על רגל אחת, וכיון שרואה שאי אפשר הדבר, ולהסתפק במועט אינו רוצה, ורק לגמור את המלאכה כלה הוא שאיפתו, ובראות כי זאת היא למעלה מיכלתו חוזר מן השער. — וכן לא פעם אחת יתרחש כשכאים אנחנו לדרוש מאיזה עשירי דבר שבצדקה, וכאשר מתארים אנחנו לפנינו חשיבות הדבר, אז מיד הוא יבא לידי התלהבות, וסרוב התלהבתו רוצה הוא דוקא לגמור את המלאכה כלה, אבל כאשר ישבה דעתו עליו וראה שכבר הדבר לפניו, ואי אפשר לו לעשות כלבבר ולגמור את המלאכה בעצמו, אז אינו עושה מאומה, ובשביל הטוב יותר אינו עושה את המוכי. — ועליוהם התכוון ר' מרסון במאמרו לאמר "לא עליך המלאכה לגמור" ר"ל כשיבא איזה דבר לידך לא תמהר לעשות דוקא את המוכי יותר בדבר כי אז לא תעשה מאומה, ועליך לדעת כי לא עליך המלאכה לגמור רק מחייב אתה לעשות כיכולתך, כי "לא אתה בן חורין להבטל ממנה", ר"ל כי בזה שאתה רוצה לעשות את הטוב יותר אין אתה בן חורין להבטל ממנה בעת שהדבר היא למעלה מיכולתך ולא לעשות את הטוב.

10. יחל ישראל מסכת אבכת פרק ב משנה טז (עמוד תי"ב)

(A) לאחר הדברים הקודמים, עלול האדם לבוא לידי טעות ולסבור, כי מאחר שאין דורשים ממנו לגמור את המלאכה, הוא יכול להשתמש ממנה כליל. לפיכך ממשיך התנא ואומר, כי על אף שאין ביכולתו של האדם לגמור את מלאכתו, מכל מקום אסור לו להתבטל ממנה לחלוטין.

(B) למה הדבר דומה? לאדם שמפליג בספינתו, ופתאום רואה במרחק מה סירה שוקעת במהירות, ועשרים האנשים שעליה טובעים בים. מייד הוא מתכוון לזנק כדי לשחות לעברם, ולהציל ככל שיעלה בידו. קורא לעברו חברו: 'מה אתה קופץ למים? ממילא לא תוכל להציל את כל עשרים הטובעים!'

(C) אם פיקח הוא, תשובתו תהיה: 'אכן, אינני יכול להציל את כל העשרים, אך האם בגלל זה אינני מחויב להציל לכל הפחות אחד מהם? ואם אתאמץ בכל כוחי אולי אספיק להציל אפילו שניים או שלושה! האם מותר לי לשבת בחיבוק ידיים, בגלל שממילא יטבעו כל האחרים?'

(D) "לא עליך המלאכה לגמור" – בזמן הקצר העומד לרשותך אינך יכול להספיק הכל, אך "לא אתה בן חורין להבטל ממנה" – אינך פטור מלנסות להציל כמה שניתן.

11. שמואל ב פרק ז

(א) ויהי כי ישב המלך בכיתו ויקוק הניח לו מסביב מכל איביו: (ב) ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלהים ישב בתוך היריעה: (ג) ויאמר נתן אל המלך כל אשר בלבבך לך עשה כי יקוק עמך: (ד) ויהי כלילה ההוא ויהי דבר יקוק אל נתן לאמר: (ה) לך ואמרת אל עבדי אל דוד כה אמר יקוק האתה תבנה לי בית לשבתי: (ו) כי לא ישבתי בבית למיום העלתי את בני ישראל ממצרים ועד היום הזה ואהיה מתהלך באהל ובמשכן: (ז) בכל אשר התהלכתי בכל בני ישראל הדבר דברתי את אחד שבטי ישראל אשר צויתי לרעות את עמי את ישראל לאמר למה לא בניתם לי בית ארזים: (ח) ועתה כה תאמר לעבדי לדוד כה אמר יקוק צבאות אני לקחתך מן הנוה מאחר הצאן להיות נגיד על עמי על ישראל: (ט) ואהיה עמך בכל אשר הלכת ואכרתה את כל איביך מפניך ועשתי לך שם גדול כשם הגדלים אשר בארץ: (י) ושמתי מקום לעמי לישראל ונטעתיו ושכנן תחתיו ולא ירגו עוד ולא יסיפו בני עולה לענותו כאשר בראשונה: (יא) ולמן היום אשר צויתי שפטים על עמי ישראל והניחתי לך מכל איביך והגיד לך יקוק כי בית יעשה לך יקוק: (יב) כי ימלאו ימין ושכבת את אבתך והקימתי את זרעך אחריך אשר יצא ממעין והכינתי את ממלכתו: (יג) הוא יבנה בית לשמי וכננתי את כסא ממלכתו עד עולם:

1. And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the Lord had given him rest round about from all his enemies. 2. That the king said unto Nathan the prophet; "See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwells within the curtains." 3. And Nathan said to the king; "All that is in your heart go do; for the Lord is with you." 4. And it came to pass on the same night, that the word of God was to Nathan saying: 5. "Go and say to My servant, to David; so says the Lord: 'Shall you build Me a house for My dwelling?' 6. For I have not dwelt in a house from the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle. 7. In all [the places] wherein I have walked with all the children of Israel, did I speak a word with any of the rulers of Israel whom I commanded to shepherd my people Israel, saying: 'Why do you not build for me a house of cedar?' 8. And now, so shall you say to My servant, to David; 'Thus says the Lord of Hosts. I took you from the sheep cote, from following the sheep, to be a leader over My people Israel. 9. And I have been with you wherever you have gone, and I have cut off all your enemies from before you, and have made for you a great name, like the name of the great ones that are in the earth. 10. And I will appoint a place for My people, for Israel, and I will plant them, and they will dwell in their own place, and be disturbed no more; and the wicked people shall not continue to afflict them as formerly. 11. And even from the day that I commanded judges to be over my people Israel; and I will give you rest from all your enemies. And the Lord has told you that the Lord will make for you a house. 12. When your days are finished and you shall lie with your forefathers, then I will raise up your seed that shall proceed from your body after you, and I will establish his kingdom. 13. He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom forever.